

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 26

Заснований в 1996 році

Рівне – 2003

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

***Янциур Микола Сергійович** – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 25.04.2003 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.
університет, 2003

© Рівненський державний гуманітарний

5. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та інш.: Підручник. – К.:Либідь, 1999. – 536с.
6. Психологический словарь/ Под ред.В.В.Давыдова, А.В.Запорожца, Б.Ф.Ломова и др. – М.:Педагогика, 1983. – 448с.
7. Юридична психологія: Підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл./ В.Г.Андросюк, Л.І.Казміренко та інш. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 1999. – 352с.

Одержано редакцією 10.02.2003

УДК: 37.015.4 + 378 В.В.Вербець

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Головний напрям демократичних перетворень в українському суспільстві пов'язаний із розгортанням економічних, політичних, соціокультурних процесів та формуванням принципово нових соціальних відносин. У цих умовах особливого значення набувають питання зміни пріоритетів: на перший план соціального розвитку виходить не держава чи окрема соціальна спільнота, а людина як найвищий витвір природи, суспільства і цивілізації. Трансформація наявних у суспільстві традиційних структур соціального, психологічного та культурологічного характеру викликає також зміни в орієнтаціях та установках учнівської та студентської молоді.

У царині виховання виникає необхідність формування нової педагогічної парадигми, якою передбачається радикальна зміна методологічно обґрунтованих орієнтирів, визначення нової тактики та стратегії педагогічного процесу. Все це вимагає радикальної переорієнтації методики навчання, спілкування студентської молоді в інших вимірах соціального часу та простору демократичної держави. Сьогодні потрібна соціально-педагогічна система, яка повинна складатися з елементів, що мають характер особистісного спрямування у формуванні національної свідомості, духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, економічної, професійної, організаційної та психологічної культури, що і становить зміст активної творчої особистості, її рис та якостей.

На разі розпад цілісної картини соціального розвитку індивіда, групи та спільноти на окремі елементи підсистеми – емпіричну та теоретичну, описову та пояснюючу – створює ситуацію, в якій вже досить складно визначити сам предмет наукового аналізу. Відбувається його редуція, яка декларується необхідністю розвивати міждисциплінарні дослідження з використанням методик та інструментарію суміжних предметів, відтак – неадекватністю обґрунтування процесів розвитку молоді особи.

З іншого боку, відсутність концепцій розвитку потенціалу учнівської та студентської молоді і необхідність їх поновлення та трансформації в нових, досить складних та наповнених суперечностями умовах посттоталітарного періоду ускладнюють проникнення методології в піраміди нагромаджених емпіричних фактів, статистичних розробок та моделей процесів пізнання та спілкування.

Подальший розвиток теорії та практики соціально-педагогічних досліджень у галузі виховання та самореалізації особистості стримується, на наш погляд, відсутністю науково обґрунтованої концепції становлення та розвитку духовно-творчого потенціалу молоді, а також хаотичним **переходом** в соціальну педагогіку методологій і теорій з інших дисциплін, які запозичені з різних галузей наукового пізнання та мають недостатній рівень валідності у вивченні проблем молоді.

Разом з тим використання технологій вивчення та аналізу нових парадигм у царині психолого-педагогічних досліджень проблем молоді досить корисне, водночас не завжди успішне та результативне.

Проблема вивчення духовно-творчого потенціалу особистості, його формування та реалізації винятково актуальна, розв'язання її є одним із фундаментальних напрямів педагогіки, психології та соціології. Ця проблема має багато парадигм, найвідоміші з яких є психоаналітична, біхевіористська, соціально-діяльна, гуманістична, когнітивна, структурно-функціональна та системна, які відображають різні концептуальні підходи до обґрунтування теорії особистості [1]. Наша концепція базується на ідеї формування та реалізації соціального і духовно-творчого потенціалу особистості як сукупності **внутрішніх** та **зовнішніх** детермінант, що мають інтегративний та цілісний характеру, баченні структури індивіда як складної системи біологічних, фізіологічних, соціально-психологічних, культурологічних, морально-етичних та історико-ментальних елементів, які перебувають під впливом соціокультурного та техногенно-природного середовища в динаміці та розвитку [2]. Водночас реалізація соціально-творчого потенціалу може відбуватися в такій послідовності: самопізнання власних можливостей – усвідомлення сили та спрямування потенціалу – самопізнання себе як носія надбань цивілізації – апробація перспективних шляхів реалізації власних здібностей, умінь, навиків у поєднанні із соціальним потенціалом суспільства в контексті розбудови незалежної демократичної держави. Разом з тим, потенціал особистості – це субстанція, певна **пассіонарність**, яка спонукає індивіда до конкретних дій, вчинків, активів соціально-культурної творчості [6].

У роботах соціологів, психологів, педагогів підкреслюється важливість нового підходу до розуміння підготовки фахівця в руслі загальногуманістичної тенденції у суспільстві. Так, М.С.Коган зазначає, що «потрібно таке розгортання усієї системи освіти, при якому ми б дивилися на людину не як на **майбутнього**

спеціаліста, а як на майбутню освічену людину, яка добрим фахівцем, безумовно, повинна бути, але це тільки грань її цілісного буття» [5].

Отже, виникає необхідність творення нової освітньої парадигми, якою повинні враховуватись тенденції глобалізації і інформатизації суспільного життя та віднайти роль і місце особистості в загальноцивілізаційному процесі.

Традиційно педагогічний процес науковці розглядали, як сукупність двох елементів – навчання та виховання. В.М. Галузинський та М.Б. Євтух вважають, що педагогіка – наука про виховання, підготовку людей до сучасної та майбутньої життєдіяльності [3]. Виховання вони розглядають як цілісну теорію, яка базується на новітніх знаннях, що містять культура, наука, мистецтво та література, техніка та технологія [7]. Харківські вчені Т.Дмитренко, К.Яресько пропонують розглядати педагогічний процес, як сукупність чотирьох складників: навчання, виховання, розвитку, соціалізації [12]. На наш погляд, модель педагогічного процесу як системи складається з таких компонентів: а) соціально-статусних; б) психолого-педагогічних; в) професійно-кваліфікаційних; г) організаційно-технологічних; д) інформаційно-комунікативних, тощо.

Кожний визначений компонент навчально-виховного процесу має самодостатній характер, але, діючи в межах системи, здобуває іншу, багатовекторну спрямованість завдяки впливу внутрішніх та зовнішніх чинників.

Складність функціонування такої педагогічної системи полягає у певному сповільненому її реагуванні на ситуативні та латентні прояви соціально-економічних, психолого-культурологічних та інформаційних факторів, які мають не лише загальнодержавний чи регіональний, але і глобальний та всеохоплюючий характер [10].

Одним із перспективних шляхів трансформації соціально-освітніх процесів є впровадження системи **соціально-педагогічного моніторингу**. У цілому соціально-педагогічний моніторинг – це інтегрована сукупність методів збору, аналізу, інтерпретації, репрезентації й впровадження інноваційних методик та технологій у навчально-виховний процес освітнього закладу на основі врахування потенціалу зовнішнього та внутрішнього соціально-культурного середовища. Завдяки багатовекторному спрямуванню соціально-педагогічного моніторингу та евристичності аналітичних процедур, можна вирішувати проблеми узгодження функціонування всіх компонентів педагогічного процесу і значно підвищити їх ресурсний потенціал [4]. Існує широка джерельна база, яка розкриває напрями пошуків у впровадженні моніторингу в галузях екології, економіки, соціології, педагогіки, тощо.

Херсонські вчені вважають, що моніторинг – це “форма організації, збору, обробки і розповсюдження інформації про діяльність педагогічної системи”, він забезпечує безперервне відстеження її стану і прогнозування розвитку [8]. Г.Єльнікова вважає, що моніторинг – це “комплекс процедур спостереження, поточного оцінювання перетворень керованого об’єкта і спрямування цих перетворень на досягнення заданих параметрів його розвитку”. У цілому з проблемою впровадження моніторингу в галузі освіти можна ознайомитися в працях Н.М.Балакіревої, М.Барни, Б.Бодрякової, Т.Борової, С.Братченко, Н.Вербицької, В.Гузесвої, Н.Дерзкової, Г.Єльнікової, Е.Зайки, А.Зубка, В.Лізинського, О.Морева, Г.Мещанової, С.Подмазіної, В.Подшивалкіної, В.Репкіна, Г.Репкіної, Н.Товстухи, Д.Уїлмса, О.Яременка та інших. Моніторинг як метод постійного спостереження за будь-яким процесом та фіксації емпіричної інформації з метою **порівняння** базових і нормативних показників й попередження небажаних відхилень у процесах пізнання, спілкування та дозвілля учнівської та студентської молоді використовується в різних галузях соціальної практики.

Завдяки соціально-педагогічному моніторингу можна визначити ефективність діяльності різних компонентів навчально-виховного процесу, результативності педагогічних дій. При цьому налагоджується зворотний зв’язок між педагогічною системою та іншими елементами соціальної структури суспільства, між рівнем презентації навчального матеріалу та його засвоєнням.

Одним із завдань соціально-педагогічного моніторингу є визначення ступеня дисперсії (відхилення) між плануванням та реально отриманими результатами успішності, мотивації, професійної спрямованості суб’єктів навчально-виховного процесу.

Універсальність методики моніторингу дозволяє його впровадження в діяльність загальноосвітньої школи, ВНЗ та інших соціальних інститутів освіти й виховання.

У здійсненні **соціально-педагогічного моніторингу** у ВНЗ західного регіону України була запропонована методика, у якій враховувались різні етапи дослідження та елементи знань. Відповідно до етапів дослідження був створений інструментарій, який складався з таких блоків ознак діяльності особистості: 1. Ставлення до роботи (виконання функціональних обов’язків). 2. Культура поведінки та професійної діяльності. 3. Рівень професійних знань, вмінь та навичок. 4. Рівень інтелектуального розвитку – ерудиція, широта поглядів, евристичність. 5. Організаційно-методичні та технологічні вміння. 6. Ставлення до колег (соціально-психологічний клімат колективу). 7. Ставлення до себе, самооцінка (актуалізація власного потенціалу).

Внаслідок аналізу вимог та пропозицій на основі рейтингових оцінок були визначені чотири групи рис, які певною мірою створюють **ядро** структури евристичної моделі професійного портрета викладача вузу. До **першої групи** відносимо риси, які необхідні для професійної діяльності асистента, викладача: аналітичність, ерудиція, евристичність, новаторство, творчий підхід до справи, здатність до узагальнення та рівень володіння професійними знаннями. У **другій групі** зосереджені такі риси: самокритичність, оригінальність мислення,

новаторство та організаторсько-методичні вміння і досвід роботи. **Третю групу** складають якості, які репрезентують комунікативно-адміністративну діяльність: педагогічне вміння здійснювати керівництво колегами та студентами, навички творення позитивного соціально-психологічного клімату в колективі, вміння стимулювати, вимагати, контролювати та знати проблеми власного колективу, а також вимогливість та турбота про зростання професійно-кваліфікаційного статусу інших колег. **Четверта група** складається із рис, які притаманні особистості в галузі загальної культури: духовні запити, потреби та інтереси, творчі вміння та навички, а також знання гуманітарного характеру, загальна ерудиція, навички ораторського мистецтва та вміння створювати власний імідж викладача.

Таке емпіричне **ядро** складається із групи тісно пов'язаних між собою показників. Але зі зниженням рівня зв'язку конкретних елементів кількість якостей, які входять до такого ядра, може бути збільшена або розширена. При зменшенні тісноти зв'язків у цій структурі шляхом експериментальної роботи були визначені ще дві, інші групи. До **додаткової** групи увійшли такі риси, як вихованість, витриманість, толерантність, вміння спілкуватися з колегами та студентами, справедливість, доброзичливість та повага до іншої думки. До другої (**резервної**) групи можна також віднести професійні риси, а саме: корпоративність, гордість за власний колектив та його досягнення, власний стиль поведінки, обов'язковість, принциповість, авторитетність та енергійність. Методикою дослідження передбачалось також включення контрольних запитань, щоб не тільки пересвідчитись в отриманні достовірних та об'єктивних результатів, але й розширити параметри евристичної моделі викладача з наступною її екстраполяцією на інші галузі соціальної практики.

Отже, соціально-педагогічний моніторинг є важливим чинником у діагностиці й реалізації знань, умінь та навичок молоді на основі здобутого соціокультурного досвіду. Водночас моніторинг визначає напрями адекватної та потужної діяльності соціальних інститутів, які створюють належні умови для поліпшення процесів соціалізації та інтеріоризації молоді особи в новому, неоднозначному висвітленні високоморальних цінностей. Адже від гармонійного поєднання та врегульованої взаємодії сім'ї, навчальних закладів, засобів масової інформації та молодіжних недержавних організацій і референтних груп повною мірою залежить кінцевий результат духовної самореалізації учнівської та студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодалев А.А. Психология личности. – М.: Изд-во МГУ, 1988. –188с.
2. Видинеев Н.В. Природа интеллектуальных способностей человека. – М.: Мысль, 1989. – 173с.
3. Галузинський В.М., Евтух М.Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. – К.: Освіта, 1995. – 166с.
4. Гумилев Л.Н. География этноса и исторический период. – Ленинград: Наука, 1990.
5. Коган М.С. Что должно быть в основе ? // Вестник высшей школы. – 1993. – № 5. – С.14.
6. Максименко С.Д. Основи генетичної психології. – К.: Освіта, 1998.
7. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. Пер. з ісп. – Основи, 1994. – 419с.
8. Павленко В.М., Таглін С.О. Етнопсихологія. – К.: Сфера, 1999.
9. Платонов К.К. Система психологии и теория отражения. – М.: Наука, 1982. – 308с.
10. Проблеми реалізації духовного потенціалу молоді: Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. – Вип. 2. – Рівне.: РДГУ, 2002. – 111с.
11. Татенко В.А. Психология в суб'єктном измерении. – К.: Освіта, 1996.
12. Ярошевский М.Г. История психологии. – М.: Мысль, 1985. – 575с.

Одержано редакцією 16.02.2003

УДК: 371.2:373.553 А.В.Лопухівська

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В СІЛЬСЬКИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Принципово нова соціально-педагогічна ситуація в Україні визначає необхідність докорінного оновлення змісту, форм і методів морального виховання, в основі якого набуває бути орієнтація на загальнолюдські цінності. В умовах національно-культурного відродження важливого значення набуває звернення до традиційної української системи виховання, визначення ролі національних пріоритетів у моральному вихованні учнів. Щоб успішно реалізувати мету особистісно орієнтованого навчання і виховання учнів, необхідна особлива організація навчально-виховного процесу в усіх ланках сільської школи, яка б поєднувала як колективну, так і індивідуальну роботу школярів.

Педагогічна діяльність спрямована насамперед на створення умов для розвитку особистості учня. Основна мета вчителя полягає у наданні допомоги учням щодо реалізації їхніх соціальних функцій. Як стверджує О.М. Коберник, “Принцип особистісно-орієнтованого підходу визначає місце учня в навчально-виховному процесі й робить його активним суб'єктом цього процесу. Всебічне вивчення особистості школяра виступає передумовою успішності виховання, а його саморозвиток, формування якостей і властивостей – найвищим показником його ефективності [2, 33].

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Постоловський Р.М.	5
ЧАСТИНА І. ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.	7
2. Павелків Р.В. Молодший школяр у моральному вимірі міжособистісних відносин.....	7
3. Кіндрат В.К. Формування національної свідомості молодших школярів.....	12
4. Кочкарьова Л.Б. Громадянське виховання молодших школярів.....	17
5. Зубілевич М.І. Формування активної життєвої позиції сучасного підлітка (на прикладі скаутів).....	20
6. Хорошковська О.Н. До проблеми розвитку українського комунікативного мовлення першокласників.....	22
7. Коваль Г.П. Фонетичні знання, уміння та навички у мовно-мовленнєвому курсі початкового навчання української мови.....	24
8. Лещенко Г.П. Мовленнєва компетенція як основний компонент комунікативної україномовної компетенції школярів.....	29
9. Михасюк Т.В. Мовленнєвий розвиток молодших школярів засобами народознавства (на матеріалі народного календаря).....	33
10. Пономарьова К.І. Система лексичних вправ як засіб формування комунікативних умінь молодших школярів.....	36
11. Петрук О.М. Про застосування функціонально-комунікативного підходу під час вивчення граматичного матеріалу.....	39
12. Артемова О.І. Модель розвитку креативного мовлення молодших школярів: теоретичні та практичні аспекти.....	41
13. Шевчук Т.Б. Реалізація лінгвістичного компонента у змісті навчання української мови в початкових класах.....	45
14. Лук'яник Л.В. Етимологічний аналіз як засіб розвитку мовлення.....	48
15. Коченгіна М.В. Пропедевтика складного речення у початкових класах як складова повноцінного мовленнєвого розвитку молодших школярів.....	51
16. Захарчук З.О. Особливості навчання молодших школярів виразно читати.....	54
17. Суржук Т.Б. Диференційоване навчання на уроках читання.....	58
18. Борова В.Є. Логоказка як засіб коригування звукової культури мовлення старших дошкільників і молодших школярів.....	62
19. Маліновська Н.В. Особливості мовної підготовки дітей до школи.....	64
20. Якимчук Р.І. Корекція мовлення першокласників.....	66
21. Прищепя О.Ю. Формування графічних навичок письма у першокласників.....	68
22. Сілков В.В. Теоретико-методичні основи особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	70
23. Приймак О.П. Методика вивчення табличного додавання і віднімання з переходом через десяток.....	74
24. Сілкова Е.О. Передумови особистісно-зорієнтованого формування поняття числа у молодших школярів.....	79
25. Гібалова Н.В. Система вправ як засіб диференціації навчання математики в початкових класах.....	82
26. Шутяк В.Г., Шутяк Ж.В. Міжпредметні зв'язки у навчанні молодших школярів (на матеріалі уроків трудового навчання й математики).....	84
27. Шпакова В.С. Врахування вікових особливостей 6-річних першокласників в організації навчальної діяльності.....	88
28. Поніманська Т.І. Формування гуманістичних цінностей у дітей 7-го року життя.....	90
29. Петренко О.Б. Врахування гендерних особливостей молодших школярів у навчально-виховному процесі.....	92
30. Будз М.М. Дитяча музика В.Косенка в естетичному вихованні молодших школярів.....	98
31. Якимчук С.Н. Педагогічні принципи ефективного впливу музики на процес виховання.....	100
32. Рябокоть В.І. Писанкарство на уроках образотворчого мистецтва.....	102
33. Табаровець Л.М. Лінгвістичні засади навчання іноземних мов (початкова школа).....	107
34. Іванова Л.І. Літературна освіта молодших школярів у системі розвивального навчання.....	110
35. Грипич С.Н. Психолого-педагогічні умови морального виховання молодших школярів засобами дитячої літератури.....	112
ЧАСТИНА ІІ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ДО РОБОТИ В УМОВАХ 4-РІЧНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	117
36. Вашуленко М.С. Перспективи модернізації початкової мовної освіти.....	117
37. Гетманчук Н.О. Комунікативна спрямованість вивчення прийменників у курсі української мови вищої школи.....	122

38. Лесняк Н.В. Мовленнєва практика на заняттях образотворчого мистецтва.....	126
39. Богущ А.М. Підготовка студентів до здійснення наступності і спадкоємності дошкільної і початкової ланок у системі неперервної освіти	129
40. Воробйов А.М. Психологічні особливості пізнавальних процесів молодшого школяра	131
41. Безкоровайна О.В. Педагогічні аспекти гуманізації особистості вчителя в умовах демократизації шкільного життя.....	134
42. Литвиненко С.А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності	136
43. Янцур М.С. Профорієнтаційна робота вчителями початкової школи.....	138
44. Михальська В.Р. До проблеми функцій вчителя початкових класів (управлінський аспект).....	142
45. Манжелій Н.М. До проблеми забезпечення наступності між дошкільям і початковою ланкою освіти	145
46. Дичківська І.М. Інноваційна компетентність педагога як показник готовності до впровадження сучасних технологій дошкільної та початкової освіти	147
47. Ярмак Т.М. Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики початкової школи	150
48. Мельник Ю.С. Організація індивідуального навчання в телекомунікаційному освітньому середовищі	152
49. Байбара Т.М. Місце фахової методики у процесі формування педагогічного мислення майбутніх учителів початкових класів	155
50. Можайкіна О.С. Формування особистості неповнолітнього в контексті запобігання протиправної поведінки.....	158
51. Вербець В.В. Соціально-педагогічний моніторинг у навчально-виховному процесі	162
52. Лопухівська А.В. Особливості організації виховної роботи в сільських загальноосвітніх навчальних закладах	164
53. Присяжнюк Н.І. Навчальна домашня робота учнів початкових класів.....	167
54. Трофімчук В.М. Принцип комунікативно-особистісної організації навчальної діяльності у навчанні англійської мови на немовних факультетах.....	170
55. Дуброва А.С. Принцип новизни у комунікативному підході до оволодіння діалогічним мовленням на заняттях англійської мови	171
56. Мороз Л.В. Кушнір Н.В. Особливості перекладу на заняттях з іноземної мови немовних спеціальностей.....	174
Відомості про авторів	176

Наукове видання

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти

Збірник наукових праць

НАУКОВІ ЗАПИСКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Випуск 26

Заснований в 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Редактор збірника наукових праць Коваль Г.П.

Технічний редактор Курченко Н.Б.

Комп'ютерна верстка Хомяк О.Л.

Здано до набору 24.03.2002 р. Підписано до друку 25.04.2003 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 26,83. Обл. вид. арк. 27,23. Замовлення № 18/1. Тираж 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі

Рівненського державного гуманітарного університету

33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 26. — Рівне: РДГУ, 2003. — 170 с.**

ISBN 966 — 7281 — 07 — 7.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20